

Uit de Hortus

De Plataan

door Daan Smit

„Toen nam Jacob zich verse takken van populieren, amandelbomen en platanen, en schildte daarop witte strepen door het wit aan de takken te ontbloten.”

Genesis 30:37

„Ceders in Gods hof evenaarden hem niet, cypresen waren niet te vergelijken met zijn twijgen en platanen haalden niet bij zijn takken; geen boom in Gods hof was hem gelijk in

schoonheid.”

Ezechiël 31:8

De plataan die hier wordt bedoeld is de bij ons weinig voorkomende soort **Platanus orientalis**. Deze Oosterse plataan is in tegenstelling tot de gewone plataan, **P. x acerifolium** (een hybride tussen **P. occidentalis** en **P. orientalis**) die overal als laanboom wordt aangeplant, vorstgevoelig. Daarentegen zien we de **Oosterse Plataan** wel veelvuldig als straatboom aangeplant in landen rond de Middellandse Zee. Platanen kunnen uitgroeien tot enorme exemplaren van maar liefst 50 m hoogte terwijl ze in sommige gevallen een stamomtrek kunnen bereiken van over de 12-15 meter!

Vooraf 's winters vallen ze extra op vanwege de incidenteel afschilferende bast. Zulke stukken laten dan lichtgekleurde plekken op de stam achter, bestaande uit nog jonge, nog niet door stof, uitlaatgassen en andere verontreinigingen aangestaste bast. De bloemen vormen te zamen een bolvormige bloeiwijze, die later uitgroeit tot een flinke ronde vrucht. Ze hangen aan lange stelen met meerdere bij elkaar van de takken naar beneden en worden pas goed zichtbaar, wanneer al het blad is afgevallen. Zodra de vruchten rijp zijn vallen ze uiteen, waarbij het pluizi-

ge zaad door de wind wordt verspreid.

Platanus orientalis is in de Oriënt geen onbekende en komt dan ook veelvuldig voor in landen als Libanon, Syrië en Palestina. Ofschoon het over het algemeen bomen zijn die bij voorkeur op het vlakke land gedijen, groeiend langs het water en in vochtige gebieden, komen ze eveneens voor in subalpinestreken.

In de Bijbel wordt de plataan veelal in één adem genoemd met de van nature vochtminnende wilgen en populieren. Het is zeer waarschijnlijk dat er ten tijde dat de bijbel geschreven werd veel meer platanen in het Heilige Land voorkwa-

men dan nu het geval is. Hoe het ook zij, de Oosterse Plataan werd ook door de Perzen, Grieken en Romeinen vereerd vanwege de dichtbebladerde kroon, waaronder het vooral bij warm weer goed toevoel viel.

Ook nu nog neemt de plataan in het bijzonder als parkboom een niet onbelangrijke plaats in. De tot imposante grootte uitgroeïende bomen zorgen vooral 's zomers voor veel schaduw en aangename koelte.

De plataan behoort tot de z.g. **kernhoutbomen**. Het donkerbruine kernhout wordt door een dikke laag roodachtig wit spinthout omsloten.

Het vers gekapte hout heeft een eigenaardig doordringende lucht die op paardemest lijkt. Bij een dwarsdoorsnede worden de brede — door donkere strepen afgegrensde — jaarringen goed zichtbaar.

Het tamelijk zware, harde en

vooral taaie hout is moeilijk te bewerken, droogt snel uit en is niet duurzaam. Nog een onprettige eigenschap is dat het snel scheurt. Als brandhout echter bezit het goede kwaliteiten vanwege de hoge warmteafgifte. Op zich levert de plataan een bijzonder fraaie houtsoort die door zijn zijdeglansachtige structuur wel wordt gebruikt in de meubelindustrie. Ook wordt er wel fineer van gemaakt. Het nadeel van dit alles is echter wel dat het, zoals reeds eerder opgemerkt werd, gemakkelijk scheurt.

Door de enorme afmetingen die platanen in het algemeen kunnen bereiken zijn ze uitsluitend geschikt als laanboom of om in grote parken als solitair te worden geplant. Vooral wanneer zo'n boom voldoende ruimte heeft zich te ontwikkelen, groeit hij uit tot een majestueus exemplaar van bijzondere schoonheid.

Een boom voor de achtertuin is het dus in geen geval.

